

Raadsvoorstel

Onderwerp	Raadsvoorstel Begrotingswijziging Ontheemden - Vluchtelingen en Asielzoekers
Zaakid	2023-019359
Auteur	Henriette Meijer +31642088647 H.Meijer@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Broek - Schoonen M. van den (Mirjam)
Portefeuillehouder	Wethouder Ter Laak
Medeverantwoordelijke(n)	Burgemeester Bezuijen

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Eerdere besluitvorming	n.v.t.
Samenvatting	In opdracht van het Rijk vangt Zoetermeer ontheemden en vluchtelingen op en hiervoor worden Rijksmiddelen ter beschikking gesteld. In dit raadsvoorstel wordt begrotingswijziging voorgesteld voor de opvang van ontheemden (Oekraïners) en de vluchtelingen in de Penitentiaire Inrichting (PI). Dit voorstel heeft als doel middelen die we ontvangen ontheemden (Oekraïners) en vluchtelingen in de PI in goed in de begroting te verwerken en is daarmee technisch van aard. Om ervoor te zorgen dat de ter beschikking gestelde middelen goed verwerkt kunnen worden in de begroting, is een begrotingswijziging nodig. Het wijzigen van de begroting is een raadsbevoegdheid.
Bijlagen	Begrotingswijziging 153 Ontheemden - Vluchtelingen en Asielzoekers

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Begrotingswijziging Ontheemden - Vluchtelingen en Asielzoekers
2023-019359

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 juni 2023

Besluit

1. Van het bedrag van € 8,25 mln. dat we in 2023 en 2024 ter beschikking van het Rijk krijgen voor ontheemde Oekraïners in 2023 en 2024 een budget voor de kosten van ondersteuning en opvang beschikbaar te stellen van € 4,4 mln. voor de opvang ca. 316 personen
2. Van het bedrag van € 611.516 dat we in 2023 vanuit het rijk vergoed krijgen voor de transitiekosten voor de Sniep, in 2023 een budget van € 611.516 ter beschikking te stellen voor het gereed maken van de Sniep voor de opvang van 107 ontheemden
3. Van het bedrag van € 350.000 dat we in 2023 en 2024 en € 20.000 in 2025 vanuit het rijk ontvangen, in 2023 en 2024 een budget van € 200.000 beschikbaar te stellen en in 2025 van € 20.000 voor de opvang van vluchtelingen in de penitentiaire inrichting
4. Het overgebleven voordelige saldo van de rijksvergoedingen voor ontheemden van € 3,85 mln. en voor vluchtelingen van € 150.000 euro onder vermindering van het al in de perspectiefnota opgenomen voordelige saldo van resp. € 3,5 mln. en € 50.000 in 2023 en 2024 ten gunste van het begrotingssaldo te brengen
5. De bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Over dit besluit geen referendum mogelijk te maken omdat het een begrotingswijziging betreft.
Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 11 september 2023

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Sinds februari 2022 is door de oorlog in Oekraïne is een groot aantal mensen op de vlucht geslagen. Een deel daarvan verblijft in de gemeente sinds maart 2023. De realisatie en exploitatie van opvang van Oekraïners brengen ook kosten met zich mee voor gemeenten en veiligheidsregio's. De kosten bestaan onder andere uit de gemeentelijke voorbereidingskosten en begeleidingskosten, de kosten van huisvesting, het leefgeld, kosten voor voorzieningen en de kosten voor arbeidsbemiddeling. Het Rijk vergoedt de kosten van de gemeenten. Dit gebeurt niet op basis van de werkelijke kosten, maar via een vaste vergoeding op basis van normen.

In 2021 heeft het college een verzoek van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) ontvangen om de leegstaande Penitentiare Inrichting (PI) in Zoetermeer in te zetten voor noodopvang van statushouders en asielzoekers. De afspraken ten aanzien van de ingebruikname van de PI voor noodopvang zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst tussen de gemeente en het COA. De noodopvang is per 9 februari 2022 in gebruik genomen voor de duur van 1 jaar. In 2023 is de opvang verlengd met tot 9 februari 2025. Met het COA is afgesproken dat alle kosten die de gemeente Zoetermeer maakt voor de noodopvang worden vergoed.

De vergoeding die de gemeente voor zowel de opvang van ontheemden als de vluchtelingen van het Rijk ontvangt is hoger dan de kosten. Het voordelige saldo wordt ten gunste van het begrotingssaldo gebracht.

Beoogd effect

Het juist verwerken van de Rijksmiddelen voor de opvang van ontheemden en vluchtelingen in de begroting.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. Van het bedrag van € 8,25 mln. dat we in 2023 en 2024 ter beschikking van het Rijk krijgen voor ontheemde Oekraïners in 2023 en 2024 een budget voor de kosten van ondersteuning en opvang beschikbaar te stellen van € 4,4 mln. voor de opvang ca. 316 personen
2. Van het bedrag van € 611.516 dat we in 2023 vanuit het rijk vergoed krijgen voor de transitiekosten voor de Sniep, in 2023 een budget van € 611.516 ter beschikking te stellen voor het gereed maken van de Sniep voor de opvang van 107 ontheemden
3. Van het bedrag van € 350.000 dat we in 2023 en 2024 en € 20.000 in 2025 vanuit het rijk ontvangen, in 2023 en 2024 een budget van € 200.000 beschikbaar te stellen en in 2025 van € 20.000 voor de opvang van vluchtelingen in de penitentiaire inrichting
4. Het overgebleven voordelige saldo van de rijksvergoedingen voor ontheemden van € 3,85 mln. en vluchtelingen van € 150.000 euro onder vermindering van het al in de perspectiefnota opgenomen voordelige saldo van resp. € 3,5 mln. en € 50.000 in 2023 en 2024 ten gunste van het begrotingssaldo te brengen
5. De bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Argumenten

1.1 Het Rijk vergoed de kosten van de gemeenten

Het kabinet vergoed van Rijkswege de kosten die gemaakt worden door gemeenten integraal. Over de wijze van vergoeden zijn nadere afspraken gemaakt. Hiertoe is de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïners en een Bekostigingsregeling Opvang Ontheemden Oekraïners opgesteld. Het kabinet hanteert bij de vergoedingen het uitgangspunt dat de voorzieningen en rechten voor de vluchtelingen zoveel mogelijk gelijkwaardig zijn aan de rechten en voorzieningen van personen die worden opgevangen via het reguliere asielp proces.

1.2 Het kabinet hanteert voor de vergoeding van de opvang van ontheemde Oekraïners normbedragen
Het kabinet heeft besloten te werken met een hybride financieringssysteem. Het vertrekpunt van de financiering is: normkosten (een vast bedrag per gerealiseerde plek per dag) waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft hiervoor een ministeriële regeling in afstemming met de VNG ontwikkeld. De normkosten worden gemonitord zodat duidelijk wordt of de voorziene vergoeding volstaat of naar boven moet worden bijgesteld. In 2022 is de normvergoeding bijgesteld van € 100 per bed naar € 83 per plek. De gemeentelijke kosten zijn lager dan de normvergoeding. Dit resulteert in een voordelig saldo.

2. Voor de opvang van asielzoekers in het pand aan de Broekwegschouw worden door de eigenaar verbouwkosten gemaakt

Voormalig hotel De Sniep is in 2023 geschikt gemaakt om ca. 107 personen te huisvesten. Vanwege de noodzakelijke verbouwing is dit in twee fases gebeurd. Het hoteldeel is in februari 2023 beschikbaar gekomen en het tweede deel is in april beschikbaar gekomen. De gemeente vergoed de verbouwkosten op basis van een afrekening van de werkelijke kosten met een maximum van het beschikte bedrag. Als de verbouwing meer kost dan begroot zijn deze kosten voor de ontwikkelaar.

Voor de verbouwkosten is een beroep gedaan op de zogenaamde transitierегeling van de rijksoverheid om opvanglocaties geschikt te maken. De begrootte kosten zijn reeds beoordeeld en er is in principeakkoord op gegeven door de rijksoverheid. Formeel zal er nog wel een beschikking moeten worden afgegeven waarna vergoeding daadwerkelijk kan gaan plaatsvinden.

3.1. De kosten die de gemeente maakt, worden gedekt door het COA (via het Faciliteitenbesluit Opvangcentra) en uitgekeerd in de septembercirculaire van het Ministerie van BZK.

Het COA vergoedt de kosten op basis van de capaciteit en looptijd van de opvanglocatie en doet dit op grond van de afgesloten bestuursovereenkomst aan de hand van het Faciliteitenbesluit Opvangcentra (artikelen 3, 4 en gedeeltelijk 6). De uitkering die voortvloeit uit het Faciliteitenbesluit zal door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden vergoed als decentralisatie-uitkering als onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds.

4. Het budgetrecht ligt bij de raad.

De gemeenteraad is het bevoegd orgaan om het benodigde budget voor de noodopvang toe te kennen en op te nemen in de begroting.

Kanttekeningen

1.1 Het aantal ontheemde vluchtelingen uit de Oekraïne, de duur van hun verblijf en daarmee de kosten (en opbrengsten) is onzeker

Het aantal vluchtelingen, de duur van de opvang is onzeker en hangt sterk samen met het verloop van het conflict en de daaropvolgende wederopbouw. De kosten hangen sterk samen met dit aantal en de duur daarvan. Met aanbieders (van verblijfplaatsen/locaties) is voor beperkte tijd een contract aangegaan. Gedurende 2023 en eind 2023 vervallen twee contracten. Daarna zal met de aanbieders opnieuw moeten worden onderhandeld en bij een uitbreiding van de opvang zal naar nieuw onderkomen moeten worden gezocht of gezien worden of uitbreiding de (bestaande) huisvesting mogelijk is. Het risico is dat de kosten voor de opvang hoger zullen uitvallen.

Het kabinet heeft de vergoeding voor onbepaalde tijd als een 'open einde' regeling opengesteld. Het kabinet monitort de kosten wel en kan naar aanleiding van bevindingen het bedrag van de vergoeding naar beneden bijstellen. In 2022 is de vergoeding één keer naar beneden bijgesteld. Naast de vaste normvergoeding voor de gemeentelijke en particuliere opvang heeft het kabinet via de algemene uitkering decentrale uitkeringen beschikbaar gesteld voor meerkosten sociaal domein - en leerlingenvervoer Oekraïne.

1.2/3.1 De kosten voor de gemeentelijke taken die voortvloeien uit de noodopvang van de ontheemde Oekraïners en de vluchtelingen zijn vooraf niet volledig bekend.

Ten aanzien van de noodopvang is de gemeente verantwoordelijk voor o.a. het garanderen van de openbare orde en de veiligheid, de huisvesting (alleen ontheemde Oekraïners, bij de vluchtelingen wordt dit door het COA verzorgd) en inrichting van de onderwijsvoorzieningen, de handhaving van de leerplicht, de publieke gezondheidszorg en de jeugdhulpverlening. Of hiervoor kosten ontstaan is situatieafhankelijk en hangt samen met de samenstelling en het totaal van de opgevangen groepen. De samenstelling kan gedurende de periode van de opvang verschillen, omdat bewoners in- en uitstromen. Daarnaast is de

facturering van met name de kosten sociaal domein mede vanuit privacy redenen niet altijd af te zonderen van de reguliere kosten sociaal domein. Om de alle hiervoor genoemde redenen zijn de exacte kosten niet vooraf te berekenen.

De verwachting is dat de vergoedingen voor de ontheemde Oekraïners en de vluchtelingen (meer dan) toereikend zullen zijn. Eventuele afwijkingen worden op de gebruikelijke wijze gemeld via het Tussenbericht.

Financiën

De kosten voor de ondersteuning en opvang van de Oekraïners bestaan vooral uit kosten voor huisvesting, gemeentelijk begeleidingskosten, de kosten voor een vergoeding van het leefgeld en voorzieningen zoals begeleiding en onderwijs.

Overzicht uitgaven en verplichtingen noodopvang vluchtelingen Oekraïne 2023 en 2024.

	(Verwachte) kosten 2023/2024
Huisvesting	
Bredewater, Vaartdreef, Broekwegschouw, Het Lichtbaken Huis voor Vluchtelingen, reguliere onderhoud, beveiliging, kleinere aanschaffingen	1.700.000
Onvoorzien	200.000
Ondersteuning	
Vluchtelingenwerk, Piëzo, inzet Binnenbaan, Jeugdformaat, stichting Present en onderwijs	300.000
Onvoorzien	50.000
Leefgeld	
Personen GOO* en POO** en vergoeding waterschapslasten en gemeentelijke lasten en heffingen	1.200.000
Begeleidingskosten	
Inzet personeel (incl. Veiligheidsregio, tolken)	950.000
Totaal kosten 2023	4.400.000
Normvergoeding GOO*	9.000.000
Normvergoeding POO**	750.000
Af: Raming bijstelling vergoeding	-/- 1.700.000
Totaal opbrengsten	8.250.000
Voordelig saldo	3.850.000
Voorzien in Perspectiefnota	3.500.000
Aanvullend voordelig saldo	350.000

*Gemeentelijke opvang Oekraïners

**Particuliere opvang Oekraïners

De kosten van € 4,4 mln. worden volledig gedekt door een vergoeding van het rijk. De vergoeding is genormeerd en bedraagt € 8,25 mln. Dit is € 3,85 mln. hoger dan de gemeentelijke kosten. In de perspectiefnota is op basis van de jaarrekening 2022 een voordelig saldo voor 2023 en 2024 van € 3,5 mln. voorzien. Dat houdt in dat er nog een aanvullend voordeel is begroot van € 350.000. Dit valt vrij ten gunste van het begrotingssaldo.

Overzicht verbouwingskosten

De verbouwing van het pand aan de Broekwegschouw bedraagt € 611.516. De gemeente heeft hiervoor een aanvraag gedaan bij het Rijk en dekt dit vanuit de te ontvangen transitievergoeding. De afrekening geschiedt op basis van de werkelijke kosten maar bedraagt niet meer dan de begroting van € 611.516.

Overzicht uitgaven en verplichtingen noodopvang vluchtelingen 2023 en 2024.

De gemeentelijke kosten voor de noodopvang bedragen voor 2023/24 € 200.000 en 2025 € 20.000. De kosten bestaan uit de gemeentelijk voorbereidings- en begeleidingskosten, bijkomende kosten gemaakt zoals voorlichtingskosten en de beveiligingskosten en kosten van gemeentelijke taken zoals onderwijs, gezondheidszorg en openbare orde en veiligheid.

De kosten worden gedekt vanuit een decentralisatie-uitkering van ca. € 350.000 die via de algemene uitkering van het gemeentefonds wordt verkregen.

Het voordelig resultaat van de noodopvang bedraagt € 150.000. Het saldo wordt ten gunste van het begrotingssaldo gebracht. In de Perspectiefnota is een voordeel van € 50.000 opgenomen zodat nog een aanvullend voordeel van € 100.000 wordt gerealiseerd.

Noodopvang asielzoekers			
	2023/24	t/m9 feb 2025	I
Begeleidingskosten	20.000		
Voorlichtingskosten	10.000	2.000	
Beveiligingskosten	20.000	3.000	
Gemeentelijke taken	150.000	15.000	
Subtotaal kosten	200.000	20.000	
Decentralisatie uitkering	350.000	20.000	
Subtotaal opbrengsten	350.000	20.000	
Voordelig saldo*	150.000	0	

*reeds opgenomen voordeel in perspectiefnota 50.000, aanvullend voordeel 100.000

Het aanvullend voordeel ten gunste van het begrotingssaldo bedraagt voor alle twee de onderdelen 350.000 plus 100.000 is 450.000.

Controleprotocol

Er zijn geen gevolgen voor het controleprotocol. De controle en de verantwoording van de kosten van de ondersteuning en opvang van de Oekraïners en gaat mee in de SiSa (single information single audit) verantwoording.

Participatie en Communicatie

Het raadsbesluit zal bekend worden gemaakt in het Gemeenteblad.

Duurzaamheid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

Er zijn ook mogelijkheden voor het opvangen van ontheemden die minder mobiel zijn. Op de locaties waar ontheemden worden ontvangen zijn ook kamers op de begaande grond met eigen sanitair.

Rapportage en evaluatie

De raad wordt geïnformeerd over nieuwe ontwikkeling via de bestaande instrumenten: P&C-cyclus en rapportages Sociaal Domein.

Planning

We zullen de raad via de reguliere P&C cyclus informeren over de voortgang van de opvang van ontheemden en vluchtelingen in Zoetermeer.